

Saturs

Priekšvārds pirmajam izdevumam	9
Priekšvārds otrajam izdevumam	10
1. Administratīvās tiesības un to pamatjēdzieni	11
1.1. Administratīvo tiesību jēdziens	11
1.1.1. Administratīvās tiesības kā tiesību normu kopums	12
1.1.2. Administratīvās tiesības kā juridiskās zinātnes valststiesību apakšnozares sastāvdaļa	17
1.2. Publiski tiesiskās attiecības un to nošķiršana no privāttiesiskām attiecībām	23
1.2.1. Nošķiršanas nepieciešamība	23
1.2.2. Nošķiršanas kritēriji	25
1.3. Rīcības brīvība	29
1.3.1. Rīcības brīvības jēdziens un veidi	29
1.3.2. Rīcības brīvības izmantošana un kļūdas rīcības brīvības izmantošanā	32
1.3.3. Rīcības brīvības kontrole tiesā. Rīcības brīvības nošķiršana no novērtējuma brīvības	34
1.4. Objektīvās un subjektīvās tiesības	36
2. Valsts pārvaldes iekārta un valsts pārvaldes principi	41
2.1. Valsts pārvaldes jēdziens un valsts pārvaldes tiesiskais ietvars	41
2.2. Valsts pārvaldes institucionālā sistēma	44
2.2.1. Publisko tiesību juridiskā persona (publiska persona)	44
2.2.2. Publiskas personas struktūra	48
2.2.3. Patstāvīgās iestādes	55

2.3. Valsts pārvaldes iestāžu padotības veidi un formas	57
2.3.1. Padotības veidi.....	57
2.3.2. Padotības formas.....	60
2.4. Valsts pārvaldes principi	62
2.4.1. Tiesiskuma princips.....	62
2.4.2. Cilvēktiesību ievērošanas jeb cilvēktiesību aizsardzības princips.....	66
2.4.3. Valsts pārvaldes kā sabiedrības, nevis savu interešu paudējas princips.....	67
2.4.4. Labas pārvaldības princips.....	69
2.4.5. Atklātība.....	73
2.4.6. Pieejamība un ērtums.....	75
2.4.7. Pārvaldes pastāvīgās uzlabošanas princips.....	78
2.4.8. Efektivitāte.....	79
2.4.9. Subsidiaritāte.....	81
3. Valsts pārvaldes darbības formas	85
3.1. Valsts pārvaldes darbības formas privāto tiesību jomā	86
3.1.1. Publiskas personas darbības nodrošināšanai nepieciešamie darījumi.....	87
3.1.2. Pakalpojumu sniegšana.....	87
3.1.3. Publiskas personas līdzdalība kapitālsabiedrībā.....	88
3.1.4. Citi publiskas personas privāttiesiski darījumi.....	89
3.1.5. Publiskas personas delikti.....	90
3.2. Valsts pārvaldes darbības normatīvās formas	92
3.3. Valsts pārvaldes individuālās darbības formas publisko tiesību jomā	95
3.3.1. Administratīvais akts.....	96
3.3.2. Faktiskā rīcība.....	108
3.3.3. Publisko tiesību līgums.....	112
3.3.4. Iekšējs lēmums.....	119
3.3.5. Procesuāla rīcība administratīvajā procesā.....	119
3.3.6. Politisks lēmums.....	121
3.3.7. Kriminālprocesuāls lēmums.....	124
3.3.8. Lēmums administratīvo pārkāpumu lietā.....	124
3.3.9. Vienkāršās (tehniskās) pārvaldes darbības.....	125

4. Deleģēšana, sabiedrības līdzdalība un sadarbība valsts pārvaldē	126
4.1. Pārvaldes uzdevumu deleģēšana	126
4.1.1. Personas, kurām var deleģēt valsts pārvaldes uzdevumu.....	127
4.1.2. Deleģēšanas priekšmets	128
4.1.3. Deleģēšanas mērķis	131
4.1.4. Deleģēšanas veids.....	132
4.1.5. Deleģēšanas procedūra	134
4.1.6. Pilnvarotās personas attiecības ar deleģētāju un trešajām personām	135
4.2. Sabiedrības līdzdalība valsts pārvaldē	138
4.2.1. Sabiedrības līdzdalības veidi	138
4.2.2. Privātpersonas pilnvarošana veikt valsts pārvaldes uzdevumu.....	139
4.3. Sadarbība valsts pārvaldē	145
4.3.1. Sadarbības priekšmets	145
4.3.2. Sadarbības subjekti	146
4.3.3. Sadarbības pamatnoteikumi.....	147
4.3.4. Sadarbības līgums.....	148
4.3.5. Starpresoru vienošanās	149
5. Pašvaldības	152
5.1. Pašvaldību statuss valsts pārvaldes institucionālajā sistēmā	152
5.1.1. Pašvaldību konstitucionālais statuss	152
5.1.2. Pašvaldība kā valsts pārvaldes sastāvdaļa.....	154
5.2. Pašvaldību kompetence	157
5.2.1. Autonomā kompetence	157
5.2.2. Deleģētā kompetence.....	161
5.3. Pašvaldības institucionālā struktūra	163
5.4. Pašvaldības saistošie noteikumi un citi lēmumi	168
5.4.1. Pašvaldības saistošo noteikumu pieļaujamība un tiesiskums	168
5.4.2. Pašvaldības saistošo noteikumu pieņemšana un izsludināšana.....	170

5.4.3.	Pašvaldības saistošo noteikumu tiesiskuma kontrole.....	171
5.4.4.	Pašvaldības izdotie administratīvie akti.....	172
6.	Valsts dienests	173
6.1.	Publiskas personas nodarbināto tiesiskais statuss	174
6.2.	Valsts dienesta veidi	178
6.3.	Valsts civildienests	184
6.3.1.	Valsts civildienesta regulējuma attīstība Latvijā.....	184
6.3.2.	Valsts civildienesta principi.....	186
6.3.3.	Valsts civildienesta organizācija.....	188
6.3.4.	Ierēdņa jēdziens, tiesības un pienākumi.....	189
6.3.5.	Valsts civildienesta attiecību nodibināšana.....	191
6.3.6.	Valsts civildienesta gaita.....	193
6.3.7.	Valsts civildienesta attiecību izbeigšana.....	196
6.4.	Disciplinārā atbildība valsts dienestā	199
6.4.1.	Disciplinārās atbildības jēdziens.....	199
6.4.2.	Valsts civildienesta ierēdņu disciplinārās atbildības regulējums.....	201
6.5.	Valsts amatpersonas statuss	204
6.5.1.	Valsts amatpersonas jēdziens.....	204
6.5.2.	Valsts amatpersonai noteiktie aizliegumi, ierobežojumi un pienākumi.....	206
7.	Administratīvā atbildība un administratīvo pārkāpumu process	209
7.1.	Administratīvās atbildības jēdziens un nozīme	209
7.1.1.	Administratīvās atbildības jēdziens un mērķis.....	209
7.1.2.	Tiesību akti, kas regulē administratīvo atbildību.....	212
7.1.3.	Administratīvās atbildības un citu juridiskās atbildības veidu piemērošana.....	216
7.2.	Administratīvā pārkāpuma jēdziens un tā elementi	218
7.3.	Administratīvās atbildības sekas	225
7.3.1.	Administratīvais sods.....	225
7.3.2.	Administratīvā sodāmība.....	226

7.4. Administratīvo pārkāpumu process	228
7.4.1. Administratīvo pārkāpumu process iestādē	228
7.4.2. Administratīvo pārkāpumu process tiesā	231
8. Publisku lietu tiesības	233
8.1. Publisku lietu tiesību un publisku lietu jēdziens	233
8.1.1. Publisku lietu tiesību jēdziens.....	233
8.1.2. Publiskas lietas jēdziens.....	234
8.2. Piešķirums	238
8.3. Publisku lietu iedalījums	241
8.3.1. Vispārējā lietošanā esošās lietas un lietas iestāžu lietošanai	241
8.3.2. Vispārējā lietošanā esošās lietas, kas lietojamas bez piekļuves atļaujas, un lietas, kuru lietošanai nepieciešama piekļuves atļauja	242
8.4. Publisku lietu lietošanas veidi	246
8.5. Privātpersonas subjektīvās tiesības un ierobežojumi lietot publisku lietu	250
9. Valsts pārvaldes darbības iekšējā un ārējā izvērtēšana	252
9.1. Valsts pārvaldes iekšējā kontrole	252
9.1.1. Valsts pārvaldes hierarhiskā uzraudzība un lēmumu izvērtēšana	252
9.1.2. Pārvaldes lēmumu tiesiskuma un lietderības pārbaude.....	253
9.1.3. Pārvaldes lēmuma pirms un pēc pārbaude	254
9.1.4. Iekšējais audits.....	257
9.2. Valsts pārvaldes ārējā uzraudzība	260
9.2.1. Parlamentārā kontrole	260
9.2.2. Satversmes tiesas kontrole	261
9.2.3. Administratīvā tiesa	262
9.2.4. Valsts kontrole	264
9.2.5. Tiesībsargs	266
9.2.6. Prokuratūra	267
9.2.7. Citas iestādes	270

9.3. Citi kontroles veidi	272
10. Iesniegumi valsts pārvaldē, to veidi un savstarpēja nošķiršana. Valsts pārvaldes atklātība un caurskatāmība	273
10.1. Tiesības vērsties ar iesniegumu un iesniedzēja identitātes aizsardzība	275
10.2. Trauksmes cēlēja ziņojums un trauksmes cēlēja aizsardzība	279
10.3. Iesniegums kā pamats administratīvās lietas ierosināšanai un tā nošķiršana no citiem iesniegumiem	282
10.4. Līdzdalība vides lietās	284
10.5. Informācijas atklātība	286
10.6. Informācijas pieprasīšana, izsniegšana vai izsniegšanas atteikums un tā pārsūdzēšanas iespējas	290
10.7. Iestādes darbības nošķiršana atkarībā no iesnieguma veida	294
10.8. Iesnieguma un trauksmes cēlēja ziņojuma iesniegšanas tiesību ļaunprātīga izmantošana	296
Jēdzienu alfabētiskais rādītājs	299
Izmantotie avoti	347
1. Literatūra	347
2. Tiesību akti	356
3. Juridiskās prakses materiāli	365
4. Citi avoti	375
Annotation	379

Priekšvārds pirmajam izdevumam

Šī grāmata ir iecerēta kā mācību līdzeklis studentiem, kuri apgūst administratīvo tiesību kursu. To var izmantot arī juristi, kuriem šī grāmata var noderēt kā rokasgrāmata, lai atkārtotu un aktualizētu studijās iegūtās zināšanas.

Grāmatas izklāsts veidots kā viegli uztverams stāstījums par attiecīgā temata pamatjautājumiem, neiedziļinoties specifiskos regulējumos un nerisīnot problēmjasautājumus. Grāmatas teksts atspoguļo administratīvo tiesību pamatjēdzienu saturu un būtiskākos tiesiskā regulējuma elementus. Kur vien iespējams, tiesiskā regulējuma izklāsts ir papildināts ar piemēriem, bet atsevišķos gadījumos arī ar detalizētākiem paskaidrojumiem. Tie tekstā rakstīti rindkopās ar atkāpēm un mazākiem burtiem.

Atsauces uz grāmatā minētajiem normatīvajiem aktiem attiecas uz šo normatīvo aktu aktuālo redakciju 2016.gada maija beigās. Grāmatas tekstā zemsvītras atsauces uz normatīvajiem aktiem netiek lietotas – grāmatā izmantoto normatīvo aktu saraksts atrodams izmantoto avotu sarakstā grāmatas beigās. Atsauces uz tiesu nolēmumiem noformētas saīsināti, norādot tiesu, kura nolēmumu pieņēmusi, nolēmuma veidu (spriedums vai lēmums), nolēmuma pieņemšanas datumu un numuru.

Pirms katras nodaļas pamatteksta ir norādīts literatūras avotu saraksts, kurā ietverti avoti (pārsvārā latviešu valodā), kuri vai nu izmantoti nodaļas rakstīšanā, vai kuri ir ieteicami attiecīgā temata padziļinātai apguvei.

Katras nodaļas tekstu rakstījuši viens vai vairāki grāmatas autori – Jautrīte Briede veidojusi pamattekstu 1., 3., 8., 9. un 10.nodaļai, Edvīns Danovskis 1., 2., 3., 5., 6. un 7.nodaļai un Anita Kovaļevska 1., 2. un 4.nodaļai. Taču visi autori piedalījušies grāmatas teksta rediģēšanā un pilnveidošanā, līdz ar to grāmatas nodaļu teksts atspoguļo visu autoru kopīgo viedokli attiecīgajos jautājumos.

Būtisku ieguldījumu grāmatas satura pilnveidošanā ir snieguši grāmatas recenzenti: Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes dekāne, asociētā profesore Dr.iur. Anita Rodiņa, Notariāta institūta direktors Dr.iur. Gatis Litvins un jo īpaši Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta priekšsēdētāja Veronika Krūmiņa.

Priekšvārds otrajam izdevumam

Grāmatas otrā izdevuma saturs lielākoties sakrīt ar 2016.gadā izdotās grāmatas tekstu. Būtiski pārstrādāta ir grāmatas 7.nodaļa "Administratīvā atbildība". Šīs izmaiņas saistītas ar 2018.gadā pieņemto Administratīvās atbildības likumu. Arī citās nodaļās veikti precizējumi, kas bija nepieciešami saistībā ar likumu grozījumiem. Kā būtiskākie minami 2020.gadā pieņemtais Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums (samazina pašvaldību skaitu un republikas pilsētu pašvaldības pārdēvē par valstspilsētu pašvaldībām), 2018.gadā pieņemtais Trauksmes celšanas likums un 2019.gadā pieņemtie grozījumi Valsts kontroles likumā, ar kuriem Valsts kontroles padomei piešķirtas tiesības izdot administratīvu aktu par publiskai personai nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu no vainojamās amatpersonas. Atsevišķās vietās grāmatā izdarīti papildinājumi pamattekstā un piemēros, papildināts ieteicamo avotu saraksts, kā arī veikti citi mazāk būtiski teksta precizējumi. Atsauces uz grāmatā minētajiem normatīvajiem aktiem attiecas uz šo normatīvo aktu aktuālo redakciju 2020.gada 1.decembrī.

Autori

Izmantotie saīsinājumi

- ALD – Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departaments
- ECT – Eiropas Cilvēktiesību tiesa
- EST – Eiropas Savienības Tiesa
- Senāts – Latvijas Republikas Senāts (Augstākā tiesa)